

Ikt.sz: 79-4 /2017.ált.

Tárgyalja:

- Nemzetközi Kapcsolatok és Határmenti Együttműködés Bizottsága

TÁJÉKOZTATÓ

- a Megyei Közgyűléshez –

a Tisza Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás tevékenységéről

A tájékoztatót

készítette:

Majorné László Brigitta

törvényességi szempontból ellenőrizte:

Dr. Papp Csaba

Tisztelt Megyei Közgyűlés!

Magyarország Kormánya támogatásával a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat, Kisvárdai Város Önkormányzata, és a Kárpátalja Megyei Tanács (Ukrajna) létrehozta a Tisza Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulást (továbbiakban: Tisza ETT), melyet a 2015/S 227-414191 szám alatt regisztráltak, s a Külgazdasági és Külügyminisztérium 19. sorszáma alatt 2015. október 26-án vette nyilvántartásba. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat az 53/2015 (IX.25.) önkormányzati határozatával döntött a Tisza Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás (továbbiakban: Tisza ETT) megalapításáról, mellyel a határ menti együttműködés új dimenzióba lépett, s ebben a jogi keretben megelőzve egy hatékonyabb működést és az európai uniós források bevonásának lehetőségét.

Ez az első olyan kezdeményezés Európában, amelyet egy EU-tagállam (Magyarország) és egy nem EU-s állam (Ukrajna) hozott létre. Az ukrán európai integrációs folyamatok tekintetében ez fontos esemény volt, hiszen ennek köszönhetően a két ország közötti kapcsolatok új lendületet kaptak, bővült az EU külső határain keresztül folyó határon átnyúló együttműködési lehetőségek köre. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye mellett Kárpátalja megye is egyedülálló lehetőséget kapott közös határon átnyúló befektetési és szociális projektek megvalósítására. A Tisza ETT céljai között kiemelten törekszik a Duna Régió Stratégia releváns célkitűzéseire való térségi szintű hozzájárulásra, valamint az EU, az érintett országok külpolitikai céljaival összhangban Ukrajna decentralizációs törekvéseit segíteni.

Célunk, az Európai Unió technikai és pénzügyi segítségével olyan aktív reformfolyamatok végrehajtása és mintaértékű fejlesztési térség életre hívása Kárpátalja régióban, amelyeknek hosszabb távon tovagyűrűző hatása lehet, és pozitív változásokat idézhet elő az ukrán társadalom minden szintjén és az ukrán gazdaság egyes ágazataiban.

Tekintettel a kezdeményezés egyedi voltára és fontosságára (Ukrajnában az első EGTC), már számos politikai előrelépést tettünk, amely a Tisza ETT bemutatását, kiemelten, az ukrán állami szervek és az európai szervezetek tájékoztatását célozta meg.

Az utóbbi években Magyarország és Ukrajna, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Kárpátalja megye kapcsolatainak rendszere minőségileg új tartalommal bővült. Magyarország kormányának támogatásával több gazdasági program indulhatott el Kárpátalján, sikeresen megkezdődött a gazdaságfejlesztési program végrehajtása, a magyar kormány kormánybiztost nevezett ki, aki, többek között, a Tisza ETT munkájának kormányzati célokkal és prioritásokkal való összehangolásáért is felel.

Külön nemzetközi figyelem kíséri tevékenységünket, az érintett kormányok támogatásával. Az első európai szintű bemutatkozásra 2016. április 20-án Brüsszelben a Régiók Bizottsága által szervezett EGTC Platform rendezvényén került sor, amelyre az újonnan alakult Tisza ETT megtisztelő felkérést kapott, s egyben lehetőséget a bemutatkozásra.

2016. július 8-9-én Pozsonyban részt vettünk a Régiók Bizottsága, Régiók és Városok Európai Csúcstalálkozóján. A rendezvény idején delegációnk kétoldalú egyeztetést folytatott Markku Markkula elnökkel, aki egyben az EU részéről Ukrajnába érkező decentralizációs forrásokat is felügyeli. A tárgyalás eredménye, hogy Markku Markkula védnökséget vállalt a Társulás felett, elkötelezte magát arra, hogy a Régiók Bizottsága részéről minden támogatást megad a Tisza ETT tevékenységéhez.

A Társulás alapításkor rögzített célja a gazdasági, társadalmi és területi kohézió megerősítése, a határon átnyúló együttműködés ösztönzése az energetika, közlekedési és hírközlési infrastruktúra, környezet- és természetvédelem, idegenforgalom, oktatás, szakképzés, kultúra, tudományos kutatás és fejlesztés, egészségügy, sport területén, közös értékeink, természeti örökség védelme, a Tisza és mellékfolyóinak védelme és fejlesztése, logisztikai fejlesztések, a kis- és középvállalkozások támogatása. Fontos az ökoturizmus fejlesztése, az épített örökség megóvása, felújítása és a közös történelmi értékek feltárása és megőrzése.

A Tisza ETT által lefedett térség kiváló természeti környezettel és földrajzi adottságokkal rendelkezik, amely lehetőséget ad az összefogásra a megújuló energiatermelés területén. További lehetőséget kínál az együttműködésre a régió mezőgazdasági termelése, annak feldolgozóipara és a határ menti logisztikai lehetőségek fejlesztése.

A névadó Tisza folyó értéket jelent a régióban élőknek, turisztikai érték is, hiszen nyáron folyamatosan eveznek a „Tisza túra” résztvevői, és fontos a horgászat kedvelőinek is. Ugyanakkor közös megoldást igénylő problémát is jelent az árvízveszély, szennyeződés miatt. A klímaváltozás hatására a szélsőséges időjárás aszályt és nagy áradásokat is eredményezhet a jövőben.

A határtérség jövője szempontjából megoldandó feladatot jelent a kárpátaljai szennyvíztisztítás rendszerének kiépítése, valamint a szilárd hulladék szelektív begyűjtése és feldolgozása a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Települési Szilárdhulladék-gazdálkodási Társulás tapasztalataira építve. Mindkét hiányosság a Felső-Tisza vízgyűjtőjének vízminőségét rontja, és ez kedvezőtlenül érinti a szomszédos magyarországi térséget is.

A folyó szennyezésének megállítása sürgető feladat, mindkét ország érdekében áll, és az ETT területén belüli problémák megoldását teszi szükségessé. Nem kérdéses, hogy e tekintetben az ETT fontos koordinatív szerepet tölthet be a jövőben.

Több szempontból is létfontosságú és gyümölcsöző lenne a személyvonat közlekedés visszaállítása Budapest és Munkács között, az európai szabványú vasúti pályán. Az InterCity személyszállító vonatok közlekedésének biztosításához szükséges a Csap–Záhony útszakasz villamosítása kb. 3 km szakaszon és a Csap–Munkács vasúti fővonal kb. 36 km szakaszának javítása. Ez a fejlesztés nélkülözhetetlen lenne a turizmus fejlesztés szempontjából is, hiszen ha a közúti és a vasúti hálózat is megfelelő szintű lesz sokkal könnyebben lesz megközelíthető Kárpátalja, és nagyobb tér nyílik a turisztikai kínálat, turisztikai termékek határon átnyúló integrációjára.

A létesítő okiratok aláírása óta a szervezet működésének a feltételeit megteremtettük. 2016. februárjában a közgyűlés megválasztotta a Tisza ETT vezetését: az igazgatót, az igazgató helyettest, valamint a felügyelő bizottság tagjait. Elkészült és jóváhagyásra került a Szervezeti és Működési Szabályzat és más dokumentumok, amelyek a feladatok és a célok teljesítéséhez szükségesek. A közgyűlés azóta több alkalommal ülésezett, 2016. február 5-én, március 24-én, 2017. május 10-én, ami alkalmat adott kétoldalú tárgyalásokra az aktuális kérdésekről. A Tisza ETT vezetői folyamatosan részt vettek a magyarországi székhellyel, illetve az ETT alapítói számára rendszeresen szervezett szakmai fórumokon, a Külgazdasági és Külügyminisztérium által koordinált ETT műhely megbeszéléseken.

A szervezet alapítása óta pályázati forrásból elkészítette a Tisza ETT kohézióvizsgálatát és integrált fejlesztési stratégiáját. A stratégia előkészítése érdekében 2016. június hó folyamán a CESCO munkatársaival közösen (három csoportban) terepmunkát végeztünk Kárpátalján és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, amely során interjúk és egyeztetések sorozatára került sor a járási, városi, felsőfokú intézmények, egyházak, társadalmi szervezetek vezetőivel.

A szakértők felmérték az ukrán és magyar területek igényeit, melynek eredményeképp közel 40 határon átnyúló projektötlet vetődött fel.

Intenzíven hozzákezdünk a potenciális pénzügyi források, alapok felkutatásához a Magyar Fejlesztési Központ segítségével egyeztetve, az összegyűjtött projekt javaslatokat tematikus elvek szerint csoportosítottuk, és elindult a projekt generálás. Az MFK elkészítette az ETT számára elérhető programok és pályázatok elemzését, ezen belül a Kárpátalja számára is nyitott pályázatok listáját.

A Tisza ETT igazgatója és igazgató-helyettese részt vett a Magyar Fejlesztési Központ (MFK) által, a közvetlen európai uniós források rendszeréről szervezett előadássorozaton, képzésen. Az MFK támogatására a továbbiakban is számítunk, erről 2017. május 27-én együttműködési szándéknyilatkozatot írtunk alá.

A Külgazdasági és Külügyminisztérium támogatásával biztosított szakértő segítségével elindult a projekttervezés, projektfejlesztés és forrástérképezés. 2016. november 22-én és december 8-án Ungváron, a KKM és a Tisza ETT szervezésében a projektek előkészítése érdekében megrendezett szakmai napok keretében a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási Hivatal szakértői és illetékes szervei.

Egyeztetés alatt áll a közös lehetőségeink számba vétele a határon átnyúló együttműködési programokban való részvétel terén, a 2014-2020-as Ukrajna-EU együttműködésben, elsősorban a Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENI Határon Átnyúló Együttműködési Program 2014-2020 keretében.

Kiemelt cél az energetikai, egészségügyi, oktatási, turisztikai, környezetvédelmi terület, az ágazati valamint határmenti infrastruktúra kialakítása, a meglévő határátkelők és a hozzájuk vezető bekötőutak javítása, illetve újak építését, új munkahelyek létrehozását, a kulturális örökség megőrzését, a helyi határmenti területen élő emberek közötti együttműködés, gazdasági kapcsolatokat és aktív vállalkozásokat elősegítését célozzák meg.

Tárgyalásokat folytattunk az egészségügyi kompetencia központ, az egynapos sebészet feltételeinek megteremtéséről Kárpátalján, a magyarországi, és az e célra létrehozott világszervezet tapasztalatain keresztül.

A Tisza ETT az elmúlt időszakban több pályázatot és kérelmet is benyújtott részben működésének, részben céljainak megvalósítása érdekében.

Hangsúlyozni kell, hogy az ETT pályázati lehetőségei igen szűkösek, mivel a pályázók körében az ETT csak néhány esetben van nevesítve. A pályázatoknál alapfeltétel, elvárás a többéves működési idő, és a megfelelő pályázati tapasztalat, melynek hiánya is megnehezíti a pályázatokban való részvételt, csakúgy mint a pályázatok saját forrás igénye, ami egy nagyobb projektnél bizony jelentős összeget jelenthet.

Az Ukrajnával való határ menti együttműködést támogató programok pályázói körébe eddig nem tartoztak az Európai Területi Társulások, a Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENI Határon Átnyúló Együttműködési Program 2014-2020 Monitoring Bizottságának 2016. december 8-i ülésén kezdeményeztük és a Monitoring Bizottság döntött, hogy a pályázók körét kibővíti az Európai Területi Társulásokkal. Tekintettel arra, hogy a Tisza ETT 2 lezárt pénzügyi évvel fog rendelkezni a projekt leadásának idején, ezért felvetettük, hogy az eredetileg 3 lezárt pénzügyi évet, mint a pályázati feltételt 2 évre történő csökkentését.

Így a pozitív döntést követően pályázhat akár a Tisza ETT is a jelenleg nyitott pályázati felhívásokra, úgymint a 2017. február 15-én kiírt a Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENI Határon Átnyúló Együtműködési Program 2014-2020 első nagy infrastrukturális beruházásokra vonatkozó pályázati felhívására november 15-ig, valamint a 2017. május 17-én megjelent második felhívásra, ahol hat program prioritásra lehet pályázni 2017. szeptember 15-ig.

Európában egyedülálló módon Magyarország Külgazdasági és Külügyminisztériuma az Európai Területi Társulások működésének támogatására minden évben pályázati kiírást tesz közzé, ezen 2016-ban a Tisza ETT sikeresen szerepelt, s a támogatás egy része a stratégia elkészítésére nyújtott fedezetet. Ezentúl a KKM delegált szakértővel, és egyedi pályázati kiírásokkal is segíti tevékenységünket.

A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium a brüsszeli bemutatkozásunkat támogatja, valamint a stratégia rövidített változatának készítését és annak nyomtatását.

A Tisza ETT bemutatkozó konferenciáinak a költségeit a Szerencsejáték Service Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság kapott adomány biztosítja. Az Ungvári /Kárpátalja/ prezentációs fórumra 2017. május 27-én került sor, melyre meghívásunkat elfogadta Petr Oswald, az EU Régiók Bizottsága „Területi kohéziós politika és uniós költségvetés” Szakbizottság alelnöke (COTER), Bocskor Andrea a térség Európai Parlamenti képviselője, Dr. Brenzovics László Ukrajna parlamenti képviselője, a Kárpátaljai Magyarok Kulturális Szövetségének elnöke. A magyar kormány képviseletében részt vett a rendezvényen Dr. Seszták Miklós Nemzeti Fejlesztési Miniszter, a Miniszterelnökség képviseletében Dr. Molnár Balázs Európai uniós ügyekért felelős helyettes államtitkár, Dr. Grezsa István a Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztos, valamint az alapító megyei elnökök, polgármester és számos magas szintű meghívott. A következő magyarországi, kisvárdai bemutatkozást 2017 szeptemberében tervezzük.

Pályázatot nyújtottunk be a Pallas Athéné Domus Animae Alapítványhoz gazdasági témájú konferencia szervezésére, a döntés folyamatban van.

Első nagyobb megmérettetésünket a magyar Kormány 1690/2016. (XI.29.) Korm. határozata teremti meg, ami az ukrajnai Beregszászi Járásban működő II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán tervezett tanuszoda- és tornaterem-fejlesztés megvalósításához szükséges intézkedésekről szól, ahol kedvezményezettként a Tisza ETT-t jelöli ki.

A megalakulás óta mozgalmas másfél telt el, a Tisza ETT egyre szélesebb körben válik ismertté, konferenciákon, fórumokon szerepel, szakmai képzéssel segíti a projektgenerálást, projekt előkészítést, partnerkapcsolatok kiépítését. Célunk nagyobb volumenű fejlesztési projektek beindításával, akár közvetlen brüsszeli források bevonásával a Tisza ETT térségének, Kárpátaljának segítése.

Kérem a Tisztelt Közgyűlést, hogy a tájékoztatót megtárgyalni és jóváhagyólag, a Tisza ETT elnöki minőségében is, tudomásul venni szíveskedjen.

Nyíregyháza, 2017. május 29.

Seszták Oszkár